

Mogelijke aansluiting van LO bij de beroepsprofielen

Binnen het vak bewegingsonderwijs is veel gaande in de doelstellingenproblematiek. Een vraag die een rol speelt in het vmbo is: gaan wij ons vak aanpassen op de beroepsprofielen? En zo ja, hoe kunnen we dit dan aanpakken?

Door Ingrid Peters en Marian van Aken

Wat heb ik aan gym

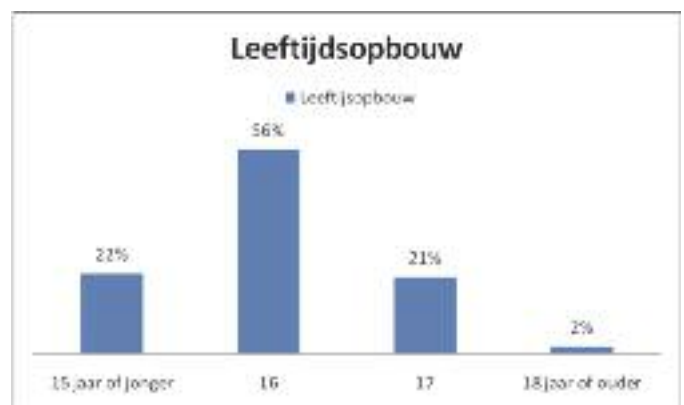
Iedereen kent leerlingen die zeggen: 'wat moet ik met gym'. Ik ga later dat en dat worden en daar heb ik het vak gym niet voor nodig. Als een goed docent overtuig je de leerlingen dat gym wel degelijk belangrijk is voor zijn/haar persoonlijke ontwikkeling (gezondheid) en dat je je hierbij kennis en vaardigheden eigen maakt die vaak bruikbaar zijn in andere situaties. Soms kunnen we ons vak voor die leerling boeiend maken door aan te sluiten bij de beroepsprofielen, door in de lessen proberen in te gaan op de kennis en vaardigheden die passend zijn bij het gekozen beroepsprofiel.

Onderzoek ECABO

Om op deze mogelijkheid dieper in te gaan heb ik gebruik gemaakt van een uitstroomonderzoek van vmbo-leerlingen. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden in 2003 en is gedaan door het ECABO (Ken-

niscentrum voor economische, administratieve, ict- en beveiligingsberoepen). Het doel van het onderzoek was: het in kaart brengen van de mbo-keuze van de vmbo-leerling.

Dit is interessant voor de vraagstelling. Is aansluiting van LO bij de beroepsprofilering gewenst? Het onderzoek heeft plaatsgevonden in de volgende leeftijdscategorie.

Grafiek 1 Bron: Uitstroomonderzoek vmbo, door ECABO

Vrijwel alle leerlingen zijn tussen de 15 en 18 jaar oud. Meer dan de helft van de leerlingen is 16 jaar oud. Een enkeling is jonger dan 15 jaar of ouder dan 18 jaar.

De gemiddelde leeftijd van alle leerlingen bedraagt precies 16 jaar. De gemiddelde leeftijd per school loopt uiteen tussen 15,4 en 16,7.

HANS DIJKHOFF

Reflecteren op de taak en op de groep

Zij hebben in kaart gebracht waar de keuze van de leerling naar uitging.

Opleidingskeuze naar leerweg (vanwege een beperkt aantal waarnemingen is het leer-werktraject in deze tabel buiten beschouwing)				
	Theoretisch	Gemengd	Kaderberoep	Basisberoep
Administratief medewerker	5,50%	3,40%	3,30%	6,10%
Secretarieel medewerker	0%	0,60%	1,50%	6,50%
Secretaresse	0,60%	5,20%	3%	2,20%
Directiesecretaresse	3%	6,30%	4,50%	0,80%
Bedrijfsadministratief medewerker	0%	0,60%	2,80%	11,60%
Boekhoudkundig medewerker	1,20%	2,90%	4,90%	3,40%
Administrateur	6,10%	3,40%	4,80%	0,70%
Commercieel administratief medewerker	0%	2,90%	0,70%	3,10%
Commercieel medewerker binnendienst	0,60%	1,70%	2,10%	1,20%
Commercieel med. marketing + communic.	4,30%	4%	3,60%	1,50%
Commercieel med. bank en verzekeringen	3%	2,30%	4,30%	1,50%
Logistiek med. - material management	5	0,60%	0,30%	0%
Logistiek medewerker - fysieke distributie	0%	0%	0,20%	0,40%
Med. logistiek man. - material management	0,60%	0%	0,20%	0%
Med. logistiek man. - fysieke distributie	0%	0%	0%	0,10%
Servicemedewerker ICT	0%	0%	0,40%	7,00%
Medewerker beheer ICT	0,60%	0%	3,50%	1,80%
ICT-beheerder	4,90%	4,60%	6,20%	2,80%
Sociaal-juridisch med. - sociale zekerheid	1,80%	0,60%	2,80%	0,50%
Sociaal-juridisch medewerker arbeidsvoorzieningen personeelswerk	0,60%	1,70%	0,90%	0,40%
Administratief-juridisch medewerker	3%	0,60%	1,30%	0,40%
Administratief-juridisch med. - zakelijke dienstverlening	0%	0,60%	0,50%	0%
Administratief-juridisch med. - openbaar bestuur	2,40%	1,10%	1,10%	0%
Assistent orde en veiligheid, assistent beveiliging	0%	0,60%	0,30%	0%
Assistent orde en veiligheid, assistent vrede en veiligheid	0,10%	0,60%	0,50%	0,50%
Toezichthouder	0%	0%	0,10%	0,20%
Particulier onderzoeker	0%	0,60%	0%	0%
Beveiliging	1,20%	1,10%	0,70%	2,70%
Medewerker vrede en veiligheid	0,60%	0%	0,80%	0,50%
Coördinator beveiliging	0%	0%	0,10%	0,10%
Keuze wordt niet genoemd	59,10%	54%	44,60%	43,90%

Tabel 1 Bron: Uitstroomonderzoek vmbo, door ECABO

Beroepsprofielen

Het ECABO beschrijft beroepsprofielen waarin beschreven wordt welke kwaliteiten leerlingen moeten hebben om een bepaald beroep te kunnen uitoefenen. Wat zou dit kunnen betekenen voor ons vak? Kunnen wij aansluiten bij de beroepsprofilering? Dit is natuurlijk voor elke profilering anders, maar zou er toch een gemeenschappelijke deler kunnen zijn? Binnen de verschillende beroepsprofileringen moeten de leerlingen voldoen aan de verschillende beroepseisen van het beroepsvak. Hieraan ligt een aantal basisvaardigheden ten grondslag die te maken hebben met een algemene beroepshouding: motivatie, respect, afspraken nakomen, je materiaal in orde hebben. Deze basisvaardigheden kunnen binnen alle vakken aandacht krijgen en duidelijk neergezet worden. Zeker binnen het bewegingsonderwijs verwachten wij een goede beroepshouding van onze leerlingen. Binnen ons

vak leren leerlingen samen te werken om tot resultaten te komen. De basiskennis binnen een beroepsvak doet de leerling op in de theorielessen, het werken aan projecten doen de leerlingen weer samen. Dat betekent dat leerlingen moeten kunnen samenwerken op verschillende gebieden. Naast de specifieke beroepsbasisvaardigheden, moeten leerlingen ook basisvaardigheden ontwikkelen als gemene deler bijvoorbeeld samenwerken. Verder zijn er natuurlijk nog de gespreksvaardigheden en de sociale vaardigheden. Het bewegen is een middel om deze vaardigheden te ontwikkelen.

Alle docenten doen mee

Het begeleiden van de leerlingen is een proces. Alle docenten die les aan de leerlingen geven zetten zich in om de leerling bovengenoemde vaardigheden eigen te maken. Uiteindelijk hopen we dat de leerling in staat is deze vaardigheden ook in andere situaties te

gebruiken. Binnen de lessen kunnen leerlingen opdrachten uitwerken en organiseren. Dit kunnen kleine opdrachten zijn in de vorm van het geven van een lesdeel. Het kan ook groter in de vorm van organiseren van een sportdag. Bij zo'n opdracht worden de leerlingen begeleid op verschillende gebieden. Ze gaan contact leggen met de opdrachtgever en hiermee gesprekken voeren over wat zijn gedachten zijn. De leerlingen gebruiken dan hun gespreksvaardigheden die in de verschillende lessen zijn geoefend.

Bij een grote opdracht leren de leerlingen ook kennis te maken met vergaderen. Ook hier gaan ze nieuwe vaardigheden leren op verschillende gebieden (met name sociale-, omgangs- en gespreksvaardigheden). Stapje voor stapje zal progressie zichtbaar worden. Leerlingen reflecteren tijdens en aan het einde van een opdracht op zichzelf, op de taak en op de groep. Het is leerzaam om terug te kijken op hun eigen handelen. De leerling kan dan tips en tops aangeven. Wat heeft de leerling al goed onder de knie en waar moet hij zich proberen in te verbeteren.

Doen en reflecteren

Als ze later aan het werk zijn gaan ze dit op een vergelijkbare manier aanpakken. Binnen de lessen bewegingsonderwijs maken we ook gebruik van de reflectie. Dit gebeurt onder andere om gedrag van leerlingen bespreekbaar te maken. De leerling krijgt dan vragen als: 'Waarom deed je dat?' 'Hoe kan het anders?' 'Hoe gaan we aan de slag met de opdracht?' 'Wat wordt er van jullie verwacht?'. Zo helpen we de leerling om bewust te worden van zijn eigen handelen. Zo werk je stapje voor stapje aan het ontwikkelen van allerlei praktische vaardigheden die ook in andere situaties bruikbaar zijn. Spelenderwijs wordt de leerling gedwongen om op zichzelf terug te kijken en te leren van zijn gedrag.

De ontwikkelingen die je bij je beroepsvak zal ondergaan, kunnen heel goed toepasbaar zijn binnen de andere vakken. Dus ook bij bewegingsonderwijs. Het betekent dat er vakoverschrijdend gewerkt kan worden. De ervaringen die je leert zijn breed toepasbaar, met hele grote raakvlakken met elk vak.

Maatschappelijke stage

Jongeren die vanaf schooljaar 2011-2012 instromen in het voortgezet onderwijs lopen tijdens hun middelbare schoolperiode een maatschappelijke stage. Dat levert heel veel maatschappelijke energie op: de stage verbindt mensen. En dat heeft een positieve invloed op scholen, wijken, buurten en veiligheid. Maar ook op de kracht van mensen op de arbeidsmarkt. En ook hier geldt: het begint bij de jeugd. Daarom is de maatschappelijke stage zo belangrijk. De betrokkenheid van mensen met elkaar én hun omgeving komt helaas niet meer vanzelfsprekend tot stand via de gebaande paden.

Nieuwe initiatieven zijn nodig. De maatschappelijke stage laat jongeren ontdekken hoe leuk het is om iets voor anderen en met anderen te doen. Bijvoorbeeld door de F-jes te trainen, een wijkfeest te organiseren of een website te maken voor een vrijwilligersorganisatie. Ze kunnen hun stage op verschillende manieren invullen. Het leert hen zich verantwoordelijk te voelen voor anderen, de buurt,

Begeleiden is een proces

de politiek. Kortom: voor de samenleving. Deze stage kan natuurlijk mooi aansluiten bij hun beroepsprofilering.

Kan bewegingsonderwijs ook hier betekenisvol voor zijn?

Binnen het bewegingsonderwijs leren wij leerlingen om te gaan met klasgenoten, docenten, en materiaal. We besteden intensief aandacht aan respectvol gedrag, sportiviteit, doorzettingsvermogen en de afspraken nakomen. Uiteraard staat hierbij het bewegen centraal. Binnen de lessen bewegingsonderwijs gaat het om je talenten te gebruiken en je talenten te ontdekken en de ander te helpen zijn of haar talenten te ontdekken en te ontwikkelen. Als docent heb je hier een begeleidende rol in.

Wat is de link met de maatschappelijke stage?

De leerlingen kunnen ervaringen uit de gymlessen en uit andere lessen toepassen in een levensechte situatie, dus in de echte praktijk. Hoe meer kansen wij de leerlingen bieden om deze vaardigheden te ontwikkelen, hoe meer kans de leerlingen hebben om in de maatschappij succes te ervaren. Dit is voor ons een uitdaging met ons vak aan te sluiten bij de beroepsprofielen.

Voorbeeld

De werkwijze van SDV (Sport, Diensverlening en Veiligheid) binnen het Echnaton in Almere is als volgt. Als de leerlingen in de derde klas bij ons instromen starten ze in hun eerste periode met het werken aan de startbekwaamheidsvaardigheden: motivatie, respect, afspraken nakomen, materiaal in orde hebben en communicatie. Ze krijgen uitleg over de verwachtingen met betrekking tot deze punten en ze gaan zelf nadenken over hoe zij vorderingen op deze punten kunnen laten zien en hiervoor regelen zij zelf de bewijzen (foto's, feedback van medeleerlingen of van docenten, ouders). Aan het eind van de periode wordt dit besproken met de tutor en worden er leer- en ontwikkelpunten voor een volgende periode vastgesteld (POP, Persoonlijk Ontwikkelings Plan). In alle vakken kan er aan deze zaken worden gewerkt. Dit voorbeeld geeft aan dat bij alle vakken aan groei en ontwikkeling wordt gewerkt en dat het vak een middel is om dit te realiseren.

Correspondentie:

ipeters@echnaton.nl